

KELEIVIS

THE TRAVELER LITHUANIAN WEEKLY

KELEIVIS
Prenumerata:
Amerikoje ir užsieniuose
metams \$5.00
Rusijai metams 2.50
KELEIVIS
636 Broadway, So. Boston 27, Mass.

KELEIVIS
Lithuanian Weekly
Published in So. Boston, Mass.
Since February 9, 1905
Address:
KELEIVIS
636 Broadway, So. Boston 27, Mass.

NR. 2

SOUTH BOSTON, MASS., 1964. SAUSIO - JANUARY 8

59-TIEJI META

"Keleivis" Telefonas AN 8-3071

Second-class postage paid at Boston, Massachusetts

Atskiro Numerio Kaina 12 Centų

Didžiųjų pažadai 1964 metams

JAV, Prancūzijos ir Sovietų krašto vairuotojai pareiškė, kokius pagrindinius užsienio politikos užsimojimus jie sieksią ir vykdysią. — Jų visų norai sutampa. — Skirtin-gas V. Vokietijos prezidento pareiškimas.

JAV prezidentas L. B. Johnson pakartojo visa tai, kas užsienio politikoje J. F. Kennedžio buvo pramatyta. Esą, gana jau kalbėti apie taiką, reikia imtis darbo. Visi nesutarimai tarpe tautų ir valstybių turi būti sprendžiami susitarimo ke-liu, bet ne ginklu. Šito nori JAV vyriausybė ir to siekia visi JAV gyventojai. Tarp Vakarų ir Rytų valstybių tu-rinti būti surasta bendra kalba ir įvairiais ginčytiniais klausimais susiprasta.

Prancūzijos prezidentas De Gaulle pasisakė, kad Prancūzija sieksianti Vaka-rų Europos suvienijimo, glaudžiai bendradarbiauda-ma su JAV. Prancūzijos valstybės interesai verčia ją ginkluotis atominiais gink-lais. Toje srityje jau daug kas atsiekta, ir Prancūzijos karinės pajėgos ta kryptimi ginkluojamos. Kitais metais bus pradėti statyti povandeniniai laivai, taip pat branduoliniomis raketomis gink-luoti. Norint taiką įgyven-dinti, apsiginklavimas yra būtinas.

Sovietų Sąjungos vadas N. Chruščiovas Naujųjų Me-tų priėmimo ir ilgame pa-reiškime JAV spaudos ko-respondentui pareiškė, kad visuotinis taikos įgyveni-mas yra būtinas, ir, geros nuotaikos pagautas, pasiūlė visiems priėmimo dalyviams pakelti vyno taures už So-vietų Sąjungos karines pa-jėgas.

Jis šūktelėjo: Šalin ran-

KINIJOS DIKTATORIUS

Raudonosios Kinijos minis-teris pirmininkas Chou-En-lai šiuo metu kelionėje po Afriką ieško sau draugų. Be to, jis aplankė ir Alba-niją, vienintelę jam palan-kią komunistinę valstybę Europoje. Kitos jų linksta į Maskvos pusę.

kas nuo Kubos, ir pareiškė savo pasipiktinimą dėl bu-vusių afrikiečių studentų demonstracijos Maskvoje. Esą, jis pats tiesioginiai da-vė įsakymą policijai leisti afrikiečiams studentams pa-sirodyti aikštėje prie Krem-liaus. Girdi, afrikiečiai stu-dentai pas save gali daryti ką nori, nors ir ant galvų stovėti, bet Sovietų Sąjun-goje jie yra tik svečiai.

N. Chruščiovas pakėlė taurę ir į prezidento L. B. Johnsono sveikatą.

Vakarų Vokietijos presi-dentas Liubke į savo gyven-tojus kreipėsi su atitinkamu atsišaukimu. Jame tarp kit-ko pasakyta, kad jei nepasi-seks geruoju suvienyti Vo-kietijos, tai vokiečių tauta nepasigails jokių aukų. Ir čia priminė, kokius didelius sunkumus turi Rytų Vokie-tijos gyventojai.

Geležinkelio nelaimė Jugoslavijoje

Šeštadienį netoli Jugosla-vijos sostinės Belgrado vie-nas keleivinis traukinys įva-žiavo į kita traukinį, žuvo 66 žmonės ir apie 300 su-žeista. Visoje valstybėje pa-skelbta gedulo diena, nes ši-ta nelaimė buvo didžiausia po praėjusių metų liepos 26 d. ištikusio žemės drebėjimo Skoplje, kur žuvo apie 2.000 žmonių.

Kanadoje mirė Mykolas Tuinyla

Gruodžio 17 d. Simcoe Ont., mirė Keleivio skaity-tojas, vienas turtingųjų ta-bako augintojų, Mykolas Tuinyla, palikęs liūdinčius žmoną Elena ir brolių Joną, Mykalo ir Albiną, kuriems reikšminga gili užuojauta.

Velionis į Kanadą atvyko prieš 30 metų, Lietuvoje dir-bė kooperacijos įstaigoje.

NIKITA "MEDŽIOJO" LENKIOJE

Pereitą savaitę Nikita bu-vo atvykęs į Lenkiją "pa-medžioti" mozūrų miškuo-se. Aišku, kad tikrasis kelio-nės tikslas buvo aptarti su Gomulka abiem svarbius politinius klausimus.

Mirė poetas Faustas Kirša

Pereitą sekmadienį, sausio 5 d. 5:55 val. ryto Bostone, Carney ligoninėje, po ilgos ir sunkios ligos, išsientęs dvi operacijas, mirė įžymusis senosios karto, lietuvių poetas Faustas Kirša.

Su juo užgeso vėl vienas nepriklausomų Lietuvos ir tremty mums švietęs gyvosios tautos dvasios žiburys, kurių žavinti liepsna diena iš dienos vis tolsta žmogaus akies neperskrodžiamon amžinybėn.

Poetas Faustas Kirša buvo suaugęs su Lietuvos žeme, kaip ir jos mįslingai šlamanti giria, kaip josios vandenų ir padangės žydri ir grėsmingoji rudens aud-ra, linksmas pavasario vytyrio čiulbėjimas ir gaudi-antis vakaro dainų liūdesys. Kirša pats buvo anas jo apdainuotas tautos rūpintojėlis. — tremties pakelėse mulytas, vėjų nuskaudintas ir aštraus sielvarto širdy pergręžtas.

Gimęs 1891 m. vasario 13 d. Senadvario viensėdy, žavingoje Zarasų krašto gamtoje, per 73 savo amžiaus metus savo darbais jis susikūrė prasmingą gyvenimą, kupiną veiklos ir kultūrinių vertybių, nepriklausomo žmogaus laisvės džiaugsmo, o taip pat tremtinio kančios ir nusivylimo.

Jau 1913 m. jis Lietuvių mokslo draugijos Vilniuje narys, o vėliau — mokytojas. Karo mokyklos lietuvių kalbos ir literatūros lektorius, laikraščių ir žurnalų re-daktorius, Meno kūrėjų draugijos narys ir pirmininkas vienas satyros teatro Vilkolakio steigėjų, žurnalistas Šiaulių teatro direktorius, o svarbiausia — poetas.

Tremtyje Vokietijoje, jis vėl laikraščio redakto-rus, lietuvių kolonijos pirmininkas, Jungtinės Valsty-bės Bostono kultūros klubo pirmininkas, vyr. skauti-ninkas, nužemintas darbininkas, primirštas penčin-tas, o gyvenimo pabaigoj — varganas ligonis, be vilties ir be ateities. Bet vėl visada — poetas.

Šiandien Faustas Kirša jau mums yra tik jo širdie-balsu sudainuotos knygos — Verpetai, Andų aidai, Su-verstos vagos, Giesmės, Maldos ant akmens. Piligrimai, Tolumos, Šventieji akmenys, Pelenai...

Jo poezijos jaunatvės žaismingas žodis vėliau virsta vis gilesniu susimąstymu, vis skaudesniu kentėji-mu ir pabaigoje krinta sunkia suakmenėjusia ašara jo kietąjį tremties kelią.

Ir šiandien su giliu liūdesiu mes jam tariame jau paskutinįjį sudie. Paskutinįjį sudie didžiajam kūrėjui artimam širdies žmogui ir palinkusiam tremties bendra-keleiviui — dėl brutalių jėgų įsiviespatavimo pasauly-praradusiam tėvynę ir net gimtosios žemės kapų ramybę amžinajam poilsui.

Popiežius grįžo iš Palestinos

Popiežius Povilas VI pir-madienį grįžo iš Palestinos, kur jis per tris dienas lankė krikščionių laikomas šven-tomis vietas. Jį iškilmingai pasitiko Jordano karalius ir Izraelio valdžia ir, žino-ma, milijonų žmonių. Ten po-piežius pirmą kartą po 500 metų susitiko su rytų bažny-čios aukščiausiu galva Athe-nagoras ir tarėsi su juo baž-nyčių vienybės klausimais.

Kelionės tikslas buvo pa-odvoti pasauliui, kad katali-ku bažnyčia nori eiti su gy-nimui, kad ji siekia visų krikščionių vienybės ir tai-tybės šioje žemėje.

Pažymėtina, kad popie-žiaus kelionės aprašyti bu-vo suvažlavę apie 2.000 ko-respondentų.

Du kandidatai jau pasiskelbė

New Yorko gubernato-rius Nilson Rockefeller ir senatorius iš Arizonos Barry Goldwater (abu republi-konai) jau viešai paskelbė, kad jie stato savo kandida-tūras į JAV prezidentus.

Iš respublikonų dar mi-nimi šie kandidatai: Michi-gano gub. Romney, buvęs Niviceprezidentas R. Nixon, Pensilvanijos gub. Scranton, ambasadorius P. Viet-name Lodge ir Harold Stas-sen.

Demokratų kandidatas, aišku, bus dabartinis presi-dentas Lyndon Johnson.

NUTEISĖ IR SUSAUDE

Bulgarijos teismas nutei-sė sušaudyti šnipinėjimu JAV naudai kaltinamą Iva-ną Georijevą, buvusį diplo-matinės tarnybos tarnauto-ją. Bylą sprendžiant, Sofijo-je buvo kilusios didelės an-tiamerikietiškos demonstra-cijos su langų daužymu.

KIPRO PREZIDENTAS

Šiuo metu neramumų kupi-nos Kipro valstybės pre-zidentas arkivyskupas Ma-karios, Tai vienintelis vals-tybių, kurios prezidentas y-ra aukštas dvasiškis.

Konferencija Kipro reikalais

Seni nesutarimai. Jų priežastys. Kaip taika buvo įgyven-dinta. Kodėl vėl nesutarimai. Kaip tikimasi juos pašalinti ir taiką valstybėje grąžinti. Kodėl Kipro sala visiem opi.

Kongresas vėl susirenka

Kongresas, tik po Kalėdų išsiskirstęs, sausio 7 d. vėl pradeda posėdžiauti.

Paskutinis jo darbo vai-sius — pagalbos užsieniui priėmimas.

Dideliais vargais admi-nistracijai pavyko gauti 3 bil. dolerių (Kennedy buvo prašęs \$4.5). Kadangi ad-ministracija dar turi apie 370 mil. atsargų tam reika-lui, tai ji viso labo užsienio pagalbai šiais metais turės 3 bil. 670 mil. dolerių.

Kongresas leido presi-dentui parduoti komunisti-cko bloko valstybėms kredi-tan, jeigu jis tai laiko nau-dinga savo kraštui. O buvo jame stiprių balsų prieš tokį pardavimą.

Kėsinosi nužudyti Ghanos diktatorių

Jau ketvirtą kartą kėsini-tasi į Ghanos prezidento Kwame Nkrumah gyvybę.

Paskutinį kartą, jam ei-nant iš savo rūmų į automo-bilį, policininkas paleido į jį 5 šūvius, bet pataikė ne į diktatorių, o į jo sargybinių, kuris krito vietoje. Kol pa-galba atskubėjo, Nkrumah pats griebė pasikėsintoją ir jį nuginklavo.

CHRUŠCIOVAS TAIKOS BALANDŽIO ROLEJE

Nikita Chruščiovas vėl kreipėsi į visų valstybių va-dus, siūlydamas nevartoti jėgos to ar kito krašto ginči-amiems klausimams dėl ru-bėžių spresti.

Vakaruose niekas to pa-siūlymo nelaiko rimtu ir nuosirdžiu. Visiems aišku, kad tai tik noras pasirodyti aiškos balandžio vaidmeny.

Daug svetimų kraštų pri-sigrobusiai Sovietų Sąjun-gai tik ir rūpi, kad jos gro-bio kas jėga reatimty, kad turėtų pakankamai laiko ji suvirškinti.

POETO FAUSTO KIRŠOS LAIDOTUVĖS

Poetas Faustas Kirša nuo šio pirmadienio, sausio 6 d. yra pašarvotas Lubino laidojimo įstaigoje So. Bostone (546 Broadway). Aplankymo valandos kasdien 2-5 val. popiet ir 7-10 val. vakaro. Antradienį, sausio 7 d. 7 val. vakare bus iškilmingos paskutinio atsisveikinimo su miru-siu mūsų poetu apeigos laidojimo įstaigoje. Velionis iš-lydimas į Forest Hill kapines trečiądienį, sausio 8 d. po specialiųjų pamaldų šv. Petro lietuvių parapijos bažnyčioje, kurios bus 9 val. ryto. Į Fausto Kiršos laidotuves atvyksta rašytojų ir iš kitų kolonijų

DEKOJAME SKAITYTOJAMS, BENDRADARBIAMS IR VISIEMS, KURIE MUS SVEIKINO KALĖDŲ IR NAUJŲJŲ METŲ PROGA.

"KELEIVIO" REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA

Neramieji 1963 metai

Neužgesinti karo židiniai. — Kada taika pakibo ant plauko. — JAV ginklavimosi prasmė ir reikšmė. — Ne taikos, o tik paliaubų metai. — Didžioji JAV tragedija. — KO neteko JAV J. F. Kennedžio asmeny.

Daug kalbėta ir prirašyta apie taikos įgyvendinimą pereinamais 1963 metais. Ir nemaža pastangų padėta tose vietose, kur dar ginklai iš seno arba naujai pradėjo žybioti. neramumams numalšinti.

Jungtinių Tautų karinis dalinys nebuvo pakankamai pajėgus įgyvendinti Konge-Katangoj taikai, numalšinti ten ginklų besivaržančius dėl valdžios. Padėtis ten, kaip buvo, taip ir pasiliko nerami. kelianti rūpesčius.

Laose, nors ir pavyko sudaryti iš trijų besivaržančių grupių atstovų vyriausybę, vis dėlto tikroji taika nebuvo įgyvendinta.

Vietnamas jau nuo seniau padalintas į dvi dalis. skirtingas savo valdymosi sistemomis ir ideologijomis. Ten ir pereinamais metais toliau vyko aštri kova su komunistiniais partizanais. Toje kovoje žūna nemažai ir JAV karių. ten atgabentų Pietų Vietnamo kariuomenei apmokyti ir, reikalingi esant, jai karo lauke padėti. Siemet čia įvyko ir didelių šio krašto vidaus politikos pasikeitimų. Kilus trumpai revoliucijai, buvo nuversta katalikiškoji Diemo diktatūra, suglaudinti vyriausybės ir tautos santykiai, o taip pat pagerinti jau kiek pasiliję ryšiai su JAV. Bet ir visa tai karo prieš komunistus laimės dar žymiai nenusivėrė vakariečių naudai.

Tenka dar paminėti, kad šiais metais pasisekė pasirašyti su sovietais susitarimą, draudžiantį branduolinių bombų sprogdinimo bandymus žemės paviršiuje, ore ir vandenyje. Sutartį pasirašius, buvo daug kalbėta, kad tai yra pirmas žingsnis į nusiginklavimą, gal net visuotinį bet vėliau tuo "laimėjimu" nustota girtis, ir jis lyg ir primirštas.

Visuotinio karo pavojus buvo jau čia pat, kai Maskva sumanė įsistiprinti Kuboje su savo atominiais ginklais JAV griežtai reagavus ir žodžius parėmus 175 divizijų ir parengtų atominių ginklų argumentu. Maskva pasiskubino savo didžiulias puolamasias raketas iš Kubos atsiimti, nors jos riboti kariniai daliniai ten ir pasiliko. Bet čia vistiek Chruščiovas įvertino amerikiečių ginklų pranašumą. Dėl to pasitraukimo net kiek nukrito jo prestižas kitų komunistų aktyve.

Kai prezidentas Kenedis tvirtai į Maskvą prašneko, kiek atslūgo ir sovietų mėginimai užkirsti vakariečiams kelią į Berlyną.

Metams baigiantis, užsidedę dar ir naujas neramumų židyns Kipro saloje, kilus aštriems ginkluotiems susidūrimams tarp tenykiečių graikų ir turkų gyventojų.

Nors pernai visi karo židiniai ir nebuvo užgesinti bet nepavyko jiems ir labiau išsiplesti. Tai JAV nuopelnas. Čia ir glūdi JAV ginklavimosi prasmė ir reikšmė. Jeigu JAV nebūtų kariniai stiprios, tai daug agresyviau elgtųsi ir visi demokratijos prieštai su Maskva ir Peipingu priešaky. JAV tvirtumas ir kietumas įtikinčiai veikia ir Chruščiovą, ir tenka jam būti nuolaidesniau ar net vaidinti taikos balandžio vaidmenį.

Tas Maskvos vaidinamas "taikingumas" kai kam net suka galvą, vilioja daryti daugiau susitarimų su sovietais, nukišus į stalčius netgi neišspręstus klausimus.

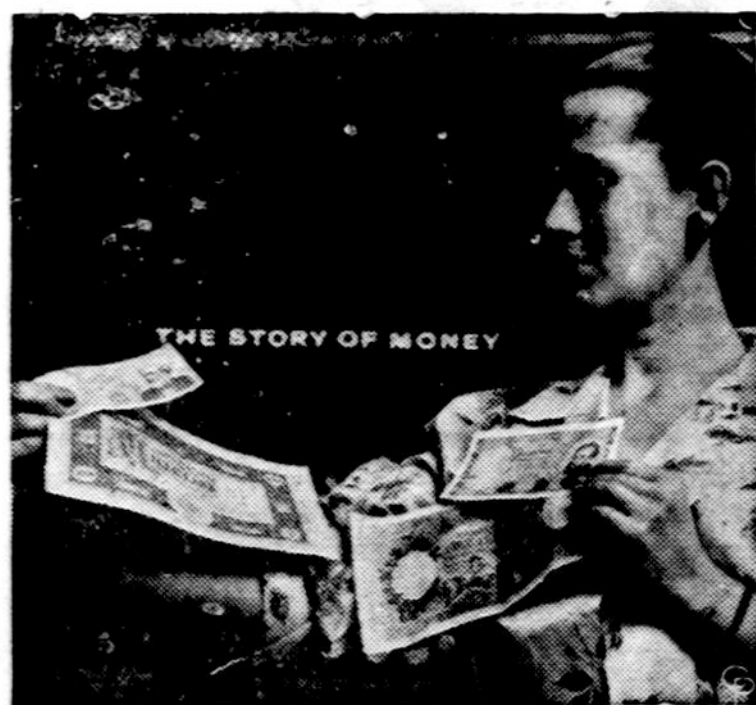
Vienas tokių neišspręstų klausimų yra Vokietijos suvienijimas ir jos sienų išvedimas. O tą klausimą sprendžiant, būtų paliestas ir Lietuvos, Latvijos bei Estijos likimas. Tai principiniai akis badantieji klausimai visiems tiems, kurie dar pripažįsta laisvo apsisprendimo teisę visoms tautoms — didelėms ir mažoms.

Didžiausias ir sensacingiausias 1963 metų istorinis įvykis yra JAV prezidento J. F. Kennedžio nužudymas, įvykdytas lapkričio 22 dieną. Tai didžioji JAV tragedija, atėmusi kraštui pajėgų politiką ir vadą, į kurį daug vilčių buvo sudėjęs visas kultūringasis pasaulis, išsilgęs šviesnio ir ramesnio rytojaus.

Kennedis buvo įsitikinęs, kad nė viena valstybė negali džiaugtis tik savo geroje ir tikėtis pastovios taikos, kol yra tautų, skendinčių tamsoje, prietaruos, kenciančių badą, ligas ir politinę spaudą. Laidojant J. F. Kennedį, pasaulis pajuto, lyg drauge su juo laidoja ir daugelį savo vilčių ir idealų, kurių artimesniu ar tolimesniu įsikūnijimu buvo tikėta. Be to, J. F. Kennedis savo apmąstymais kalbomis parodė pasauliui, kad Amerika vis dėlto yra aukštos kultūros kraštas, turįs intelektualų, šviečiančių visai žmonijai.

Taip pasidairius po netolimą praeitį, kyla mintis, kad gyvename tikrai paliaubų metus, kurie dar tęsiasi nuo antrojo pasaulinio karo veiksmų pabaigos. Gi tikrosios ir pastoviosios taikos įgyvendinimas pro Kremliaus bokštus, JAV dangoraižius ir Londono rūkus dar neįžiūrimas. Bet taika vistiek yra žmonijos idealas, vertas sunkių pastangų, ilgo laiko ir didelės kantrybės.

MAZESNĖS LYROS

Italijos popierinės tūkstantinės lyros buvo labai didelės, nepatogios. Dabar jų vieton išleistas daug mažesnis. Tą gražulėlį dešinėje rankoje rodo senąją ir naująją tūkstantinę lyrą, o kairėje 10,000 lyrų.

Bostone sustojo lenkų laikraštis

Nuo 1913 metų South Bostone ėjo lenkų dienraštis "Kurjer Codzienny", kuris paskutiniiais laikais pasirolydavo jau tik kartą per savaitę ir prieš Kalėdas galutinai su savo skaitytojais atsisveikino.

"Kurjerą" buvo įkūręs H. Chmielinski, nupirkdamas subankrutavusio "Boston Journal" spaustuve. Pinigų jis turėjo, nes valdė Hanover Trust Banką Bostone. Bet jis neturėjo savo laikraščiu ir nupirktoms mašinoms tinkamos patalpos. todėl kreipėsi į "Keleivis", kad duotų jam vietas. "Keleivis" tada turėjo pasistatydinęs du mūrinius namus, kurių vienas buvo suplanuotas specialiai spaustuves reikalingas. Erdvės buvo pakankamai, ir "Keleivis" sutiko Chmielinskio įkurtą dienraštį spausdinti, suprantama, už gerą atlyginimą.

"Kurjer Codzienny" niekad daug skaitytojų neturėjo ir iš jų vienu niekad nebūtų galėjęs išsilaikyti. bet Chmielinskis buvo apsiškęs, biznieriui ir kaip bankininkas, turėjo plačių pažinčių su amerikiečiais biznieriiais ir politikieriais, kuriuos jis mokėjo išnaudoti. Jis pats man pasakojo, kaip per vienus rinkimus jis uždirbo \$15.000.

Kaimyninė Rhode Island

valstijoje tada buvo renkamas gubernatorius. Jis nuvykęs pas vieną kandidatą (Brewster) ir pasakęs: "Tavo valstijoje yra 100.000 lenkų. Jie skaito mano laikraštį, ir aš galiu pakreipti jų balsus, kaip man patinka. Ar nori, kad jie už tave balsuotų?"

Na, kaip politikierius nenorėtų tiek balsų! "Noriu," pareiškė Brewsteris. "Gerai, jie už tave balsuos," prižadėjo Chmielinskis, pridurdamas: "Bet aš noriu už tai \$15.000. Užmokėsi, kai būsi išrinktas. Jeigu nepareiši, nemokėsi nei cento."

Brewsteris su tuo sutiko ir buvo išrinktas, kad ir ne lenkų balsais, bet Chmielinskis gavo \$15.000. O pinigai jam buvo reikalingi laikraščiu leisti ir vaikams mokslinti. Jis pats buvo baigęs Harvardą ir norėjo savo vaikams irgi duoti mokslo. Jo administratorium buvo jo uošvis Micevičius, lenkiškas lietuvis, labai malonus žmogus. Jo dukterė, Chmielinskio žmona, taip pat buvo labai maloni, inteligentiška moteris. Jėdu dažnai pasakodavo malonius savo atsiminimus iš Lietuvos.

Chmielinskis buvo kitokio būdo — griežtas. Ypač jis nekėsdavo "Keleivio"

administratoriaus J. Gegužio, kuris savo ruožtu labai nekėsdavo lenkų ir neduodavo Chmielinskiui jokio kredito. Už kiekvieną "Kurjerio" numerį Chmielinskis turėdavo užmokėti iš anksto — kitaip Gegužis nespausdindavo.

Santykiai tarp jų pasidarė tokie griežti, kad po penkerių metų, kai kontraktas pasibaigė, Chmielinskis pasistatė nuosavą spaustuve, kurioj dabar jo "Kurjeris" ir užbaigė savo dienas. Pats Chmielinskis mirė 1955 metais. Vienas jo sūnus dabar yra Superior teismo teisėjas, antras Norfolk kalėjimo kolonijos viršininkas, o trečiasis — Massachusetts susisiekimo komisijos viršininkas.

Skelbdami laikraščio uždarymą, jie aiškina — negalėję toliau jo leisti dėl darbininkų ir medžiagos brangumo. Skaitytojams žada grąžinti pilną prenumeratą, kurie užsimokėjo prieš du mėnesius.

S. M.

IEŠKO RAVAITIENĖS IR RADZEVIČIŲ

JAV Raudonasis Kryžius ieško suijęs Mitkaitės-Ravaitienės, gimusios Lietuvoje 1910 m., su savo sūnum Algirdu 1938 m. gyvenusios 390 Atpers St. So. Bostone, ir Juozo, Mortos ir Stasio Radzevičių, gimusių JAV apie 1919-1924 m., kurį laiką gyvenusių St. Clair ir Pottsville, Pa.

Kas apie juos ką žino, yra prašomi pranešti Raudonajam Kryžiui šiuo adresu: American Red Cross, 17 Gloucester St., Boston, Mass., 02115.

dr. J. Kaškaitis Lietuvoje mirė

Gruodžio 30 d. Vilniuje staiga mirė gydytojas Jonas Kaškaitis-Kaškaicius. 79 m. amžiaus. Velionis JAV gyveno nuo 1906 m., čia baigęs medicinos mokslus, vertėsi gydytojo praktika. Už nelegalios abortų operacijos buvo kelis kartus bausytas kalėjimu ir buvo netekęs teisės gydyti. Tas paskatino jį prieš kelerius metus išvykti Lietuvon.

Velionis buvo uolus JAV lietuvių komunistinės spaudos bendradarbis iki mirties, rašė medicinos ir kitais klausimais.

"We Will Bury You"

says NIKITA KHRUSHCHEV

Khrushchev has told Americans, "We will bury you!" He means to "bury" the United States! His timetable for world conquest is on schedule! But in Eastern Europe the progress of Communism is held in check... is on the defensive! One powerful weapon is winning for us. It is RADIO FREE EUROPE! But to go on, RADIO FREE EUROPE needs your help! Mail your contribution now to: RADIO FREE EUROPE FUND, Box 1062, Mt. Vernon, N. Y. Published as a public service in cooperation with The Advertising Council.

Skaityk Stasio Michelsono parašytą knygą "LIETUVIŲ ISEIVIJA AMERIKOJE," 500 puslapių, daug paveikslų, gal ten ir save pamatysi. Kaina minkštais viršeliais \$4.00, kietais \$5.00.

Donelaičio 1964 metai

Šiais metais užsimota paminėti garsius nemirtingų "Metų" autorius Kristijonas Donelaitis ne vien tik lietuvių išeivijoje, bet ir pavergetoje Lietuvoje, o kartu net ir visoje Sovietų Sąjungoje. Tam reikalui ten jau iš anksto buvo sudaryti atitinkami komitetai.

Donelaičio "Metai" verčiami į kitas Sovietų Sąjungos pavergtų tautų kalbas.

Vilniau laikraštis "Literatūra ir Menas" Nr. 49 yra įdėtas K. Donelaičio "Metų" vertėjo bieloruso rašytojo A. Zaryckio straipsnis "Donelaitis prabilo baltarusiškai." Ten pasakytą:

"Poetas gyvena Rytų Prūsijoje, tragiškuoju liudžiai metu, kai vakarų lietuvių kentėjo ir nyko ne laisvės pančiuose, kuriais sukaustė juos atėjūnai — vokiečių feodalai. Savo poema Donelaitis aištingai ir įtikinamai įrodė, kad būras savo dvasia stovi kur kas aukščiau, negu jo engėjas vokiečiai—dvarininkas. Donelaičio ponai visada godūs ir žiaurūs, jie tik ir galvoja apie skanų maistą ir gerą vyną, siekia išspausti kaip galima daugiau pelno iš savo baudžiauninkų. O valstiečius poetas paprastai vaizduoja darbščiais ir garbingais, geros širdies ir tiesaus proto žmonėmis."

Tiesa, prieš 250 metų vokiečių feodalų valdomą Lietuvą dalį buvo stengtas suvokietinti. Bet jau tada jos gyventojų pastangomis krašte veikė pradžios mokyklos, kur buvo dėstoma lietuvių kalba, ir valdžios bei savivaldybių įstaigose lietuvių kalba taip pat nebuvo svetima.

Valstiečio sūnus Kristijonas Donelaitis tais baudžiaivos metais be didelių kliūčių galėjo išeiti aukštus mokslus ir laisvai savo parapijoje pastoriatuoti, lietuvių kalba rašyti ir savo išgarsėjusiame kūriny "Metai" eiluotai atvaizduoti baudžiaivą, baudžiauninkus ir tos baudžiaivos ponus.

O štai dabar tas vargšas bielorusų rašytojas net nedrįsta Donelaičio gimtinei pavadinti jos tikru vardu. Ta Lietuvos dalis ir tos baudžiaivos metais buvo vadinta Lietuva arba Prūsų Lietuva. Ir nutylima, kad dabar toji sritis pavadinta Kaliningradskaja oblast... Gal ir tam rašytojui bielorusui nesmagu priminti lietuvių tautai padarytą nežmonišką skriaudą.

Bolševikiškoji Rusija leido paminėti Donelaitį tiek pavergetoje Lietuvoje, tiek ir pas save tik tam, kad papirktų šviesuomenę, kad primigdytų jos sąmonę, kad lietuvių tautai padarytą skriaudą pamirštų, jos nepripažintų...

Kartu Maskvos propaganda deda pastangas Donelaitį nuliutvinti, jį padaryti tiktai baudžiauninkų dainium ir įtraukti į komunistų propagandos tinklą.

K. Donelaitis visu savo kūrybos didingumu ir visu savo gyvenimu yra neįveikiama priešingybė visoms jo leninizmo teorijoms.

Bolševikai skelbia, kad

tik sovietinėje santvarkoje yra visiems prieinamas mokslas, to mokslo žydėjimas, kūrybos suklestėjimas, švietimo kilimas, žmonių gerovės augimas.

Anais vokiečių kūrėjų baudžiaivos metais valstiečio sūnus irgi prasižvėrė į mokslą ir sukūrė nemirtingą kūrinių, kuriuo ir dabar didžiuojasi raudonosios baudžiaivos įsteigėjai.

Kartu Donelaičio gimtines surusintojai tenykiečius užsilikusius lietuvių išgujo ar sunaikino ir savais kolonistais kraštą apsinodino.

Vietovardžius sumaskoliro, net kapines užarė, kad užsilikusieji ant kapų paminklų užrašai nebylotų, kad ten lietuvių buvusi žemė.

Tolminkiemy, dabar pavadintame Iljinskoje, Donelaičiui paminklo pastatymas yra lygu iš jo gimtines pasityčiojimui.

Neabejojame, kad daug kas pavergetoj Lietuvoje, rašydamas apie Donelaitį, pasijus tikrai neįaukiai, tik prisiminęs, kas dabar įvyko Karaliaučiaus-Tilžės srity.

Ir tai įvyko tais kilniais laikais, kada žmonija didžiuojasi naujais mokslo ir technikos išradimais, kada kolonializmas naikina mas. Tai tik atsilikusioje bolševikinėje Rusijoje įsigalėjo raudonoji kolchozinė baudžiaiva, jos pavergtųjų tautų nutautinimas, tik ten dar tykojama naujų svetimų žemių užgrobt. Ir kaip ten bolševikai Donelaitį dabar beminėtų, bet jų moralė ir visas elgesys ne kiek nesiderina su Donelaičio idealais, su jo pamokymais. Visai neabejojame, kad šiandien, visa tai regėdamas, Kristijonas Donelaitis Lietuvos ir savo gimtines rusiškiesiems okupantams būtų drąsiai taręs savo poemos žodžiais:

"Ar negalėję ten pasilikti, kur jus nuperejo Ir varles bei rupuizės jūs est pamokino?"

SOCIALIST LABOR PAREISKIMAS

Socialist Labor Party Massachusetts valstijoje įstatė Lawrence Gilfedderį savo kandidatą į JAV senatą. Kiti kandidatai pradėjo jį vadinti "partinės skeveldros" kandidatą, todėl jį paskelbė šitoki pareiškimą:

"Socialist Labor Party yra originali Amerikos socializmo partija ir nuo 1892 metų ji kasmet dalyvauja JAV prezidento rinkimuose, kaip viso krašto partija. New York Times 1956 metais ją apibūdino kaip partiją, kurios šaknys Amerikos istorijoje siekia atgal iki 1870 metų.

"Politinės partijos ir jos principų bandymai nėra tik jos surenkamų balsų skaičius arba jos materialiniai resursai, bet jos programos teisingumas arba neteisingumas. O tai galima patikrinti tikrai laisvomis ir atviromis diskusijomis."

LIETUVOS ŽEMELAPIS

Gražų Lietuvos žemėlapi galite gauti Keleivio administracijos už 50 centų.

KAS NIEKO NEVEIKIA,
TO NIEKAS NEPEIKIA.

Amerikos Lietuvių Gyvenimas

KAS SKAITO RAŠO,
TAS BUONOS NEPRASO.

WORCESTERIO NAUJIENOS

Sandariečių susirinkimas

Gruodžio 15 d. Sandaros 17-tos kuopos susirinkimas paskyrė Altui 25 dol. auką. Laisvės Varpui — 30 dol.

Atstovais į Laisvės Varpo sprendimų susirinkimą išrinkti Julius Svikla, Jonas Stankevičius ir J. Šalaviečius.

Kuopos valdyba palikta iki šiol buvusi.

Sandariečių pobūvis

Vasario 15 d. Lietuvių Piliiečių Klube sandariečiai rengia šeimyninį pobūvį susipažinti su jaunaisiais, o jauniems su senaisiais. Kuopai jau priklauso keletas jaunosios kartos veikliai pasireiškusių narių. Iš jų Adolfas Šermukšnis jau yra kuopos sekretorius. Juozas Matijošaitis yra revizijos komisijos narys, Julius Svikla, Jonas Stankevičius yra veiklos komisijos nariai. Be šių jaunųjų yra keletas cilinių narių.

Serga K. Mudėnas

Jau kuris laikas šv. Vincento ligoninėje serga iš Australijos atvykęs Kubertas Mudėnas. Linkim jam greitai pasveikti.

Lietuvių veteranų postas

Lietuvių veteranų postas turi nuosavus namus su gera svetaine. Veikia berniukų ir mergaičių trimitų ir būgnų orkestras.

1964 metų valdybą išrinkti: vadu Edwardas J. Jakštis. Įvairioms kitoms pareigoms — J. Drumstas, J. J. Sarkus, J. Kacevičius, Gabrielius Tumpaitis, Petras J. Jonaitis, Vincas Kraunelis, Danielius Letukas, Albertas Zavorskas, Albertas Pavolis, J. J. Jurevičius, Vincas Pušys, Richardas Wackell-Vaškelevičius, Danielius F. Šimkus, Antanas Trumpaitis, Ed. J. Struckus ir Ernestas C. Truopis.

Aplankėme ligonius

Gruodžio 31 d. nepavykus susisiekti su mūsų kelių organizacijų pirmininku, užsukau į Lietuvių Piliiečių Klubą, kur suplaukia įvairios žinios. Pasirodė, kad mūsų pirmininkas jau kelintą dieną kaip gydosi šv. Vincento ligoninėje.

Klubas jau buvo pasipuošęs šventėms ir pobūviams. Čia susitikau ir išsikalbėjau su Juozu Pupka, Julium Svikla, K. Sinkevičium, Justinu Bruožiu, Jonu Kuliu. O paskui, namie pavarėnėnė, su sūnum išvykom šv. Vincento ligoninėje sergantį aplankyti.

Trečiame aukšte sutikom sergantį Vincą Mitriką, naujakurį A. Doreiką, ir jiems palinkėjimais greitai pasveikti ir laimingų 1964-ųjų metų.

Ketvirtame aukšte radome Keleivio. Naujienų, Sandaros ir kitų laikraščių skaitytoją naujakurį Joną Zitiavičių. Jis prašė užsakyti jam Keleivį ir kalendorių. Palinkėję jam sveikatos, užlipome į penktąjį aukštą.

Čia lovoje gulėjo jaunuo-

lis Mudėnas, prie jo sėdėjo jo giminaičiai Bronius ir Stasė Mudėnai bei šėmininkė Katrina Sipuliuskienė. Sergantis Hubertas Mudėnas yra malonus šviesia-plaukis jaunuolis, malonios išvaizdos, bet ligos gerokai suvargintas. Jis prieš ketverius metus atvyko iš Australijos. Čia jis tikėjosi surasti laimę, bet likimas kitaip nu- lėmė.

Mudėnai taip pat prašė užsakyti Keleivį ir kalendorių.

Toje ligoninėje be žado gulėjo Bronė Milerienė-Sinkevičiūtė. Ji Naujųjų Metų nakties 3 val. mirė.

Parvykau iš ligoninės į namus. Aplankęs ligonius, jaučiau atlikęs gerą darbą. Mano sūnus buvo taip pat patenkintas, pabuvęs ligoninėje ir turėjęs progą pasimatyti su maloniais, bet nelaimės ištiktais žmonėmis.

Tai taip ir buvo sutikti Naujieji Metai. Buvo progų pabūti linksmus pobūviuos, bet jų išvengiau.

Knarkė bažnyčioje

Kalėdų naktį vienas tautietis inžinierius atėjo bažnyčion gerokai "išlinksminęs". Jis pradėjo knarkti. Visi sužiuo ir ji. Tada vargonininkas paleido garsiau vargonus.

Jaunieji biznieri

Worcesteris yra jaunų sėkmingų biznierių verslininkų. Iš jų galim paminėti Bronę ir Julij Sviklus, kurie siūnia Lietuvon siuntinėlius; valgomų daiktų krautuvės savininkus Matulevičius, Mikšius; duonkepius Stasį ir Antaną Marcinkevičius ir eilę kitų.

Mirė

Prieš Naujus Metus mirė šie vietos lietuviai: Kristonas Dusevičius, Albinas Nedzveckas, Jurgis Paipulis, Ona Kalantienė, Vincas Ambrozė - Ambrazevičius, Myk. Jeruševičius-Smith, Antanas Morozas, Julius Svinačiūnas, Alena Jonaitienė ir Jurgis Lapinskas, tautininkų veikėjas.

Lietuvių Klubo banketas

Sausio 12 d. vietos Lietuvių Piliiečių Klubas ruošia banketą buvusios valdybos nariams pagerbti.

Naujųjų Metų proga Keleivio štabui ir jo skaitytojams bei draugams ir būsimiems Keleivio skaitytojams ir jo rėmėjams — laimingų Naujųjų Metų!

J. Krasinskas

KNYGOS JAUNIMUI

MURKLYS, A. Giedrius apy saka, 130 psl., kaina . . \$1.80

GINTARO TAKAIS, J. Na rūnės eilėraščiai, daug iliustracijų, 64 psl., kaina \$1.80

TRYŠ SAKALAI, Alf. Vambuto 15 pasakų ir padavimų, 186 psl., kaina \$2.00

GINTARĖLĖ, J. Narūnės pasaka, gražios iliustracijos, 24 psl., kaina \$1.00

Ta pati knyga anglų kalba, kaina \$1.00

MELYN KARVELIAL, Aloyzo Barono apysakaitės vaikams, 69 psl., kaina \$1.50

A. Širvytės kūrinys iš ciklo "Zemaitė".

KAS GIRDĖTI CHICAGOJE

VLIKO 20 METŲ
MINĖJIMAS

Minėjimas įvyko 1963 m. gruodžio 29 d. Po pamaldų liuteronų "Tėviskės" parapijos bažnyčioje ir Jėzuitų koplyčioje, buvo padėtas vainikas žuvusiems dėl Lietuvos prie žuvusiems paminklo.

4 val. popiet prisipildė erdvė Jaunimo Centro salė. Minėjimui Ruošti Komiteto pirmininkas dr. K. Sidlauskas atidaręs minėjimo susirinkimą, pateikė istorinę Vliko veiklos apžvalgą, pabrėždamas Vliko pastangas kovojant su okupantais, atlikus ir atliekamus Vliko žygius Lietuvai išvaduoti iš sovietų okupacijos.

Generalinis Konsulas dr. Daužvardis savo žodyje pabrėžė reikalingumą uždaros savoje visuomenės veiklos ir plačią Amerikos viešumą, naudojant ir artėjančią prezidentinių rinkimų kampaniją Lietuvos labui. Kvietė ypač įsitraukti į Centrus organizacijas ir asmenis jungtis kovon dėl Lietuvos laisvės.

Pagrindinis minėjimo prelegentas, atvykęs iš Washingtono, dr. Krivickas ilgiau trukusioje kalboje ryškino vykstančius pakitimus Sovietų Sąjungos ūkyje ir politikoje bei bolševikų partijoje. Iš čia galimas kilti pavojus ir galimas viltis Lietuvai atgauti laisvę. Buvo pabrėžta komunistinės Kinijos ypatingoji reikšmė ne tik dėl nesantaikos su Sovietų Rusija, bet ir dėl to, kad Kinija, siekdama erdvės šimtams milijonų savo gyventojų, gali išeiti atviro kovon prieš Rusiją, reika-

laudama Rusijos pavergtoms tautoms jau neklastotų nepriklausomybių. Baigdamas kalbą, kvietė įvairių gyvenimo sričių specialistus lietuvių imtis studijų Sovietų Sąjungos gyvenimo, kad būtų pamatuotai aišku, kaip ir kas veiktina dėl Lietuvos laisvės.

Antroje minėjimo dalyje buvo skaitomi Vliką sudarančių grupių deklaraciniai pareiškimai, kurie bus paskelbti spaudoje. Buvo perskaitytas ir Socialdemokratų Delegatūros Užsienyje pareiškimas.

Minėjimo pabaigoje dalyviai aukėjo Tautos Fondui.

Krp.

NORWOOD. MASS.

Minėsime Vasario 16-ją

Lietuvos nepriklausomybės sukakčiai paminėti komisija sudaryta iš vietos Alto ir ALRK Federacijos, kurioje įeina: pirm. Bronius Kovas, vicepirm. Vincas Kudirka, sekretoriai Petras Jaras ir Jonas Strašunskas, išdėtininkai Richard Vėta ir Andrius Venskus.

Minėjimas bus vasario 23 d. Lietuvių salėje. Ta proga bus pagerbtas buvęs JAV prezidentas John F. Kennedy. Programa stengiamasi pritaikyti ir čia gimusiems jaunimui, ir tuo reikalu kviečiami vyčiai.

Visi vietos ir apylinkės lietuviai prašomi tą dieną nerengti kitų rengimų, o jungtis bendram darbui — Lietuvos laisvinimui.

Bronius Kovas,
pirmininkas.

BROOKLYNAS. N.Y.

LDD 7 kp. bendros Kūčios

Gruodžio 24 d. Lietuvių Darbininkų Draugijos 7-ta kuopa suruošė visuomenininkų Spūdžių namuose bendrą Kūčių vakarienę.

M. Akelienės ir Br. Spūdienės rūpesčiu buvo tai vakarienei paruoštas stalas su vairiais valgiais.

Kūčių vakarienės dalyviai ne vien tik socialiai pasivašino, bet ir mintimis pasidalino apie Lietuvos likimą ir Amerikos gyvenimą. Sismaginus buvo ir sudai-

nuota. O kaip gi kitaip lietuvių sueiga gali pasielgti, jei nepadainuoti.

Zodžiu, pobūvy buvo gera nuotaika ir turiningų pokalbių.

Skirstėmės visi linkėdami vienas kitam gražių Kalėdų švenčių ir gerų 1964-ųjų metų!

Vienas iš dalyvių

IDOMIOS KNYGOS
ROMANAI

Alė Rūta, MOTINOS RANKOS, romanas apie motinos meilę, jos tikslą ir rūpestį išauklėti savo vaikus pilnais žmonėmis ir tikrais lietuviais, 397 psl., kaina \$4.00.

Alė Rūta, PRIESAUKA, Didžioji meilė, II d., romanas, 309 psl., kaina . . \$2.50.

Jurgis Gliūda, ŠIKSNO-SPARNŲ SOSTAS, premijuotas romanas iš politinių emigrantų gyvenimo, 268 psl., kaina \$2.50.

Vytautas Volertas, UPĖ TEKA VINGIAIS, romanas 332 psl., kaina \$3.50.

Aloyzas Baronas: VIENIS MEDŽIAI, 117 psl. kaina \$1.50.

Juozas Kralikauskas, TIT-NAGO UGNIS, premijuotas romanas, 205 psl., kaina \$2.50.

Vacys Kavaliūnas. KALNU GIESMĖ, premijuotas romanas, 201 psl., kaina \$2.50.

Juozas Svaistas: ZIORIAI PLAUKIA, romanas iš knygnešio kun. M. Sidaravičiaus gyvenimo, 233 psl., kaina \$2.50.

Aloyzas Baronas: LIETAIR BEDUGNĖS, premijuotas romanas, 279 psl., kaina \$3.90.

Juozas Svaistas: JO SUZADETINE, premijuotas romanas iš Vinco Kudirkos gyvenimo, 394 psl. kaina \$4.00

Vytautas Alantas: TARP DVIEJŲ GYVENIMŲ. 462 psl., kaina \$4.50.

Vincas Ramonas: MIGLOTAS RYTAS, 166 psl., kaina \$2.00.

Pranas Naujokaitis: UPELIAI NEGRĮŽTA! KALNUS, 509 psl., kaina \$5.00.

Tos knygos gaunamos ir Keleivio administracijoje.

Upė yra upė, o upė vanduo

Atrodė, kad su nevykusiu kongresmanų kontaktavimu, nes Altas rezervuojasi tikslai lankymasi į Baltuosius Rūmus.

Bendruomenės Centras pasilaiko Amerikos Balso programų tvarkymą, leidinius anglų kalba ir pan. Ir visa tatau, pagal Drungą — "jokia politika." Atrodo, kad politikuojančioms bendruomenininkams praverstų vieno laikisio geografijos egzaminus mokinio pavyzdys. Aukštai mokslingas mokytojas šį mokinį klausia:

"Kas yra upė?"

Nustebęs mokinys atsako:

"Pone mokytojau, nejaugi jūs nežinote, kas yra upė? Upė yra upė, o upėje vanduo."

Taigi, įprastinės sąvokos apibūdinimo nereikalingos. Politika yra politika, o politikoje valstybė (Lietuva, jos laisvinimas); kultūra yra kultūra, o kultūroje žmogus (lietuvis, jo lietuviybės išlaikymas).

Kodėl vis dėlto veikiama skyrium — pakrikai?

Būdingas čia yra pasisakymas Karolio Drungos jo straipsnyje "Bendruomenės laisvinimo darbe" ("Margutis", 1963. IX.). Siame straipsnyje, be kita ko, Drunga sako: "Kategoriskas visus požiūrius apimančias ir logiškai patenkinantis politikos apibūdinimas yra sunkiai surandamas." Tagi dėl to: "politikos apibūdinimas sunkiai surandamas."

Mėginama politiką įmantariai apibūdinti ir pagaliau daroma tokia gudri išvada: "Darbas dėl Lietuvos — jokia politika." Pažymėtina, kad Lietuvos laisvinimo darbas čia gudriai pavirto jau tikslai "darbu dėl Lietuvos" — taigi ne politika! Be to, Drunga pakartoja dar ir nelemtą bendruomenininkų teigimą, kad "ši veikla nėra jokia paskirų institucijų privilegija, bet kiekvieno lietuvių patriotinė pareiga." Tad tegu gyvuja vilišiai, kurie net be Bendruomenės įgaliojimų organizuoja žygius į Baltuosius Rūmus, nors tatau yra pakrikimas, o ne "kiekvieno lietuvių patriotinė pareiga."

Straipsnio pabaigoje pateikiama ir keletas jau konkrečių "nepolitikavimo" pasiūlymų, būtent: Bendruomenės tiktai apylinkės valdybos (ne aukštybės!) įpareigoja vieną ypatingąjį narį, kuris organizuotų darbą dėl Lietuvos laisvės. Šio nario konkretūs uždaviniai turėtų būti tokie: 1) Tarkos grupių organizavimas; 2) Vytavos pobūdžio laiškų masinio siuntinėjimo organizavimas; 3) vietinės spaudos sekimas ir reagavimas; 4) organizavimas dalyvavimo pavergtų tautų savaitėje; 5) senatorių ir kongresmanų kontaktavimas. Ir visa tatau atlieka apylinkės valdybos įpareigotas ypatingasis narys, kurio vardu pašalpi atsiprašoma Alta, kad "nepyktų dėl senatorių ir

Vis dėlto ir šiuo atveju upė yra upė, o upėje vanduo.

J. Va.

IŠ KANADOS.

OAKVILLE. ONT.

Dr. Pr. Ancevičius pasveiko

Gruodžio 1 d., autobusu bevažiuojant namo, dr. Pr. Ancevičius ištiko širdies smūgis. Kartu važiuojusi žmona tai pastebėjo, o autobuse kartu važiuojusi medicinos sesuo tuoj suteikė pirmąją pagalbą.

Dr. Pr. Ancevičius jau yra plačiai žinomas Kanados visuomenėje. Jis buvo išrinktas nariu į mokyklų komisiją. Terminui pasibaigus, toliau dėl sveikatos atsisakė kandidatuoti.

Dr. Pr. Ancevičius bendradarbiauja The Canadian Commentator, yra kviečiamas į Ottavą su paskaitomis.

Jūsų bendradarbis dr. Pr. Ancevičius aplankė ir rado jį jau pasveikusį. Jis rašo savo atsiminimus. Dirba įtemptai.

J. Š.

Paragink savo pažįstamus išsirašyti Keleivį. Kaina metams \$5.

Išpavergtos Lietuvos

Vertingas radinys

Lietuvos istoriniame archyve Vilniuje atrastas Kristijono Donelaičio "Metų" vertimo į lenkų kalbą rankraštis.

Vertimas yra Mykolo Akelaitis (1829-1887). Buvo manyta, kad to vertimo rankraštis yra dingęs, bet dabar jis atsirado.

M. Akelaitis, be šio vertimo, yra parašęs lietuvių ir lenkų kalba dar daug kitų. Jis parašė ir pirmą lietuvių kalbai pramokti "Lementorių". Jo buvo sumanyta leisti ir laikraštis "Pakeleivinas". Deja, carinė Rusijos valdžia nedavė leidimo lietuvių kalba laikraščiu leisti.

M. Akelaitis buvo 1863 metų sukilimo Lietuvoje dalyvis. Sukilimui nepasisekus, M. Akelaitis pasitraukė į Paryžių, kur ir mirė.

Jis buvo gimęs Čiuoderiške, Marijampolės val.

Apdovanotas B. Untulis

Buvęs ilgametis Vilniaus lietuvių gimnazijos istorijos mokytojas Bronius Untulis yra apdovanotas "Garbės raštu" jo amžiaus 80 metų sukakties proga.

Enciklopedija išeis

Pavergtos Lietuvos rašytojas A. Venclovas rašo New Yorke leidžiamą lietuvių komunistų laikraščio redaktoriui laiškus, o šis tuos laiškus spausdina savo laikraštyje.

Ten A. Venclovas rašo, kad pirmas lietuvių enciklopedijos tomas pavergtoje Lietuvoje iš spaudos išeis 1964 metų pabaigoje. Kiti du išeis per du sekančius metus.

A. Venclovas pasigiria, kad jis esąs tos enciklopedijos vyriausios redakcijos narys ir jau skaitęs gautus enciklopedijai raštus.

nėje nuosavybėje; bolševikų baudžiaminė, buožinė baidmierių vergų kolchozinė žemės ūkio sistema turės būti likviduota;

g) visų profesijų darbininkams ir tarnautojams turi būti įstatymo užtikrinta teisė laisvai veikti — organizuoti profesines sąjungas ne bolševikiško buožės bei dirbančiųjų varovo pareigoms, bet įstatymo garantuota teise profesinių sąjungų atstovams dalyvauti imonių ir tautos ūkio vadovaujanciuose organuose;

h) profesinės sąjungos veikia bei tvarkosi nepriklausomai, demokratiniais pagrindais su iniciatyvos teise krašto ūkyje;

i) darbininkams turi būti užtikrinta kolektyvinių sutarčių ir streikų teisė.

Lietuvos Socialdemokratų Partijos idealas yra — kiekvienas Lietuvos pilietis, kokį darbą jis bedirbtų, apirpintas pagalba visais ypatingos globos reikalingais atvejais nuo kūdikio iki gyvos galvos. Tokiam idealui būtinas sąlygas galės sudaryti tikta augstą gerovės laipsnį pasiekusi tauta. Lietuva, nusikračiusi žiaurais okupanto, turės nugalėti didelius ūkinius sunkumus. Dėl to bus teisinga, jei socialinė globa pirmą eilę bus teikiama tiems visuomenės nariams, kurių materialinė būklė bus vargingiausia.

Ypatingai svarbiu uždaviniu Lietuvos Socialdemokratų Partija laiko sveikatos bei gydymo reikalų tvarkymą atsižvelgus Lietuvos kaime, vykdamas čia visuotinę draudimą ligos ir nelaimingų atsitikimų atvejais. Socialinis draudimas turi būti visuotinis, pilnas; jo valdomieji organai turi būti demokratiškai sudaromi, dalyvaujant patiems draudžiamiesiems.

Kokią padėtį rasime išlaisvintoj Lietuvoj, sunku būtų dabar numatyti. Bet mes grįšime su tokia pat pasiryžimu ginti darbo žmonių reikalus, kokiu vadovavomės per visą virš 60 metų Lietuvos Socialdemokratų Partijos veiklos laikotarpį. Grįšime su nesuklastotu socializmo idealu, nesini žiniomis apie socializmo laimėjimus Vakaruose, neabėjodami Vakarų parama. Mūsų laimėjimai priklausys nuo mūsų pačių pasiryžimo, ištvermės ir sugebėjimų vėl laimėti mūsų siekimams Lietuvos darbo žmones ir kartu su jais kovoti dėl jų idealų įgyvendinimo atskirusioje Lietuvoje.

Lietuvos Socialdemokratų Partijos Delegatūra Užsienyje

GERIAUSIA DOVANA

Jei galvojate apie dovaną savo pažįstamam ar draugui, tai atsiminkite, kad geriausia dovana bus šios knygos:

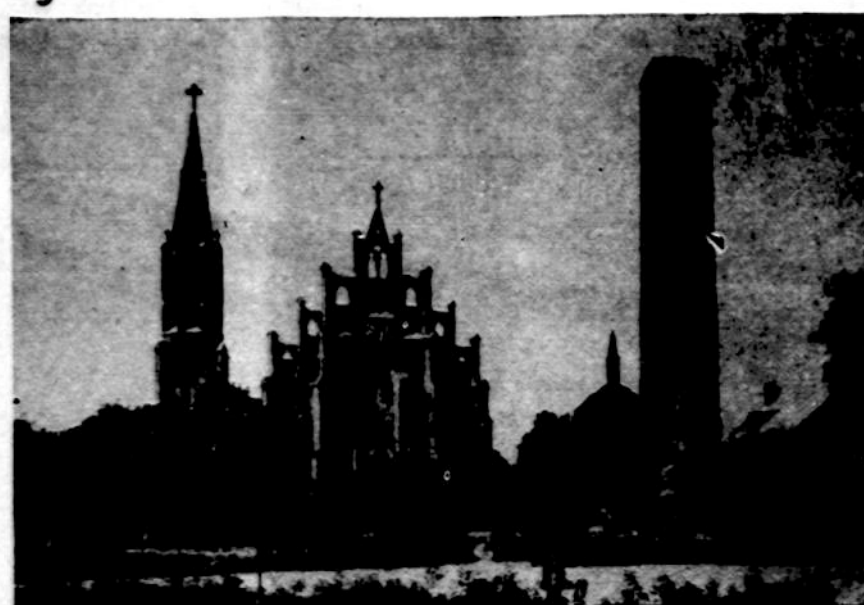
Stasio Michelsono "Lietuvių Išeivija Amerikoje", kaina minkštas viršelis \$4, kietais \$5.00.

Stepono Kairio "Lietuvos budo", kaina \$5.50.

Kipro Bielino "Dieniant", kaina \$6.00.

Kipro Bielino "Penktieji metai", kaina \$6.00.

ROKISKIS

Kultūrinių mainų sutartis

ALT komunikate 1963 m. lapkričio 23 d. buvo pranešta, kad ALT Valdybos vardu buvo kreiptasi į JAV prezidentą ryšium su numatomomis pradėti derybomis su Sovietų Sąjunga dėl kultūrinio pasikeitimo sutarties atnaujinimo ir prašyta, kad toji sutartis nebūtų iš sovietų pusės išnaudojama propagandai, kad Lietuva ir kiti Pabaltijo kraštai legaliai laikomi Sovietų Sąjungos dalimis. Pareikšime buvo atitinkamai motyvuota ir nurodyta visa eilė atsitikimų, kur pagal tą sutartį sovietai siunčia iš okupuotos Lietuvos įvairių profesijų reprezentantus. Ryšium su kalbama raštu gautas tuo klausimu išsams V. Departamento atsakymas, pasirašytas 1963 m. gruodžio 11 d. Svarbesni D-to pareiškimai yra šie (versta iš anglų kalbos):

"Gerbiamas p. Šimuti: Atsakydamas į Jūsų lapkričio 20 d. laiškus velioniui prezidentui Kennedy ir V. departamento sekretoriui, noriu pakartotinai Jus užtikrinti, kad Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybė nėra pakeitusi savo nusistatymo nepripažinti SSSR jėga įvykdyto užgrobito ir užvaldymo laisvųjų Pabaltijo valstybių — Estijos, Latvijos ir Lietuvos.

Valstybės Departamentas sutinka su Jūsų nuomone dėl sovietų dedamų pastangų išnaudoti kiekvieną galimą progą, imant ir kultūrinio pasikeitimo programą, bandyti išgauti bendrą pripažinimą sovietų valdymo Pabaltijo valstybių. Pažindamas šią taktiką, Departamentas budriai reaguoja, kada tai bandoma padaryti. Jūsų laisvės suteiktos žinios prisidėjo prie mūsų supratimo sovietinių pastangų apimties bei Jūsų organizacijos laikysenos šiuo reikalu.

Vienas vėliausių sovietinių bandymų paveikti Amerikos nuomonę dėl sovietų valdymo Pabaltijo valstybių.

TIKRA TEISYBĖ

Apie komunistus ją rašė Keleivio išleistoje knygutė "Tikra teisybė apie Sovietų Sąjungą."

Joje rasite bendrų žinių apie Sovietiją, apie jos padėtį, kaip bolševikai paėmė valdžią, tvarko ūkį, kokia yra darbininkų padėtis, apie koncentracijos stovyklas, sąžinės laisvę ir t.t. ir t.t.

Ypač šiuo metu ji naudinga ir įdomi paskaityti. Jos kaina tik 50 centų.

tybėse įvyko rugsėjo mėnesį, kai sovietų ambasada pristatė mūsų įstaigai radijo programą apie Pabaltijo valstybes transliuoti per Amerikos radijo stotis pagal JAV-SSSR kultūrinio pasikeitimo sutartį. Laikydami šis nustatytos politikos. Departamentas grąžino programą, kaip nepriimtą, ir protestavo prieš šį sovietų bandymą panaudoti pasikeitimo sutartį paveikti Amerikos viešajai nuomonei, kas liečia JAV politiką. Pirmu šį incidentą todėl, kad Departamentas pažįsta sovietų pastangas netiksliai naudoti pasikeitimus ir bandyti įgauti tvirtą JAV užsienio politikos pamatą.

Leiskite man dar kartą užtikrinti Jus, kad JAV derybininkai dėl naujos pasikeitimo sutarties su SSSR bus gerai susipažinę su sovietine pasikeitimo sutarties išnaudojimo istorija ir kad jie, kai reikals išsils, iš naujo pareikš tvirtą nusistatymą, jog JAV nepripažįsta neteisėto Sov. Sąjungos Pabaltijo valstybių užkariavimo. Dekui už Jūsų susidomėjimą šiuo reikalu. Su pagarba (p.) Ralph A. Jones, Deputy Director Soviet and Eastern European Exchanges Staff."

ALT biuras

Chicago, 1963 m. gruodžio 26 d.

ŽEMĖS REFORMA SOVIETŲ SĄJUNGOJE?

Laisvosios Europos komiteto žinioje esanti rusų kalba radijo stotis "Svoboda" praneša, kad Sovietų Sąjungoje bresta mintis keisti žemės valdymo ir jos apdirbimo sistemą, jeigu norima gauti geresnių derlių. Tai jaučia visi eiliniai komunistai, tik jie nedrįsta viešai pareikšti, juo labiau, kad kolchozas yra mėgiamas Chruščiovo arklukas. Juk jis, Stalino pavedimu, sukolchozino Ukrainą, dabar sukurūzino visą Sovietų Sąjungą.

Tas eilinių komunistų nuotakas jaučia ir kai kas iš atsakingų komunistų. Tarp jų jau yra žemės reformos veik atvirų šalininkų. Čia tiktai klausimas, kaip tas reikals iškelti Komunistų Partijos Centro Komite. Jeigu iš anksto žinoma, kad Nikita Chruščiovas pasisakys prieš.

Todėl artimoj ateity bus sušauktas slaptas komunistų partijos CK posėdis, kur bus pasiūlytas apsvastyti kompromisinis žemės valdymo sistemos pakeitimas. Būsią pasiūlyta nusigytve-

Vliko darbai

1. Prof. Steponas Kairys, pirmasis VLIKO pirmininkas, ir prel. Mykolas Krupavičius, antrasis VLIKO pirmininkas, už jų nuopelnus lietuvių tautai, valstybei ir VLIKui išrinkti VLIKO garbės nariais.

2. Apie paskutiniąją VLIKO sesiją VLIKO prezidiumas ir Vykdomoji Taryba plačiai painformavo per savo lietuvių ir kitomis kalbomis leidžiamus biuletenius.

3. Tragiškai nuo komunisto-žudiko rankos mirus JAV prezidentui John F. Kennedy, VLIKO pirmininkas pareiškė gilią užuojautą poniam Kennedy ir jos šeimai. Ta pačia proga ir tuo pačiu reikalu dr. A. Trimakas pasiuntė užuojautos laišką naujam prezidentui Lyndon B. Johnson ir kartu palinkėjo sėkmingai vairuoti JAV reikalus taikos ir gerovės keliu ir praplėsti laisvės ribas pavergtom tautom. Už užuojautą ir linkėjimus iš prezidento gauta nuoširdi padėka.

Prezidentui Lyndon B. Johnson pareiškus norą kalbėti Jungtinėse Tautose gruodžio 17 d., VLIKas pasiuntė jam telegramą, kurioje prašė, kad jis savo kalboje JT iškeltų Lietuvos laisvės reikalą, pasmerktų sovietinį kolonializmą ir pareikalautų, kad laisvė ir nepriklausomybė būtų atstatyta Lietuvai ir kitoms sovietų pavergtom tautom.

4. VLIKO sesijos ir jo veiklos dvidešimties metų sukakties proga, Ispanijos Užsienio reikalų Ministerio pavestas ambasadorius Washingtono markizas Prat de Nasitoullet pasveikino VLIKą ministerio vardu ir pažadėjo visokeriopą paramą kovoje dėl savo krašto laisvės.

5. VLIKO sukakties minėjimui jau surengti nevienoje JAV ir Kanados lietuvių gyvenamoje kolonijoje. Gruodžio 1 d. minėjimas įvyko Philadelphijoje, kur buvo atvykęs J. Audėnas, VLIKO vicepirmininkas, ir plačiai kalbėjo apie VLIKO darbus ir politinę padėtį.

Gruodžio 8 d. minėjimas buvo Los Angeles, kur kalbėjo dr. P. V. Raulinaitis ir A. Devenienė. Tą pačią dieną Baltimorės minėjime kalbėjo Juozas Audėnas ir prof. Č. Masaitis. Tą pačią dieną dr. A. Trimakas, VLIKO pirmininkas, kalbėjo Detroito minėjime ir ta proga dar buvo pakviestas į dvi radijo stotis ir ten tarė savo žodį. Be to, A. Trimakas ten pat turėjo ilgesnį pasikalbėjimą su JAV Lietuvių Studentų Sąjungos Centro Valdyba jaunimo dalyvavimu Lietuvos laisvinimo darbe klausimais. Gruodžio 15 d. VLIKO sukaktis buvo paminėta Bostone, kur tarptaut-

tinės politikos klausimais ir apie VLIKO darbus kalbėjo dr. Trimakas. Tą pačią dieną J. Audėnas kalbėjo ALTO sukvietame susirinkime Clevelande, Ohio. Montrealyje VLIKO minėjime kalbėjo Nepriklausomos Lietuvos redaktorius Jonas Kardelis.

6. Spaudoje. Jau gana plačiai po visą pasaulį paskleista neseniai VLIKO išleistoji knyga — "Twenty Years of Struggle for Freedom of Lithuania". Anglų

kalba leidžiamas biuletenis, kaip ir ši knyga, pasiekia Japoniją, Taivaną, Korėją, Indiją, Turkiją, Nigeriją, Saigoną, Braziliją, Argentina, Australiją, Naująją Zelandiją, visas Europos ir Amerikos valstybes ir daug kitų čia neminimų Azijos ir Afrikos valstybių sostinių. Apie padėtį Lietuvoje, apie lietuvių veiklą laisvajame pasaulyje ir apie VLIKO veiklą daug medžiagos pateikė Eltos biuleteniai lietuvių, anglų, italų ir vokiečių kalbomis.

Zymus Amerikos žurnalistas, net 14 laikraščių bendradarbis, tarp jų ir New York Journal American, Pierre Huss plačiai tuose laikraščiuose panaudojo angliškąją Eltą apie pabėgusius iš laivo "Alytus" lietuvių ir religijos persekiojimus okupuotoje Lietuvoje. Senatorius Lausche ir kongresmanas Murphy savo sveikinimus VLIKui įrašė į Congressional Record.

ELTA

Lietuva nežuvo ir negali žūti. Jos senos galybės pelnuose niekad neužgeso tautinės minties ugnis.

J. A. Herbačiauskas

SKAITYK STASIO MICHELSONO PARASYTĄ KNYGĄ: "Lietuvių Išeivija Amerikoje." DAUG PAVEIKSLŲ. KAINA MINKŠTAIS VIRSAIS \$4.00, KIETAIS—\$5.00

DAR GALIMA GAUTI

Dar turime labai ribotą kiekį kun. M. Valadkos įdomios knygos —

"Ar Romos popiežius yra Kristaus vietininkas?" 227 psl., kaina tik \$1.20.

REMEMBER CANCER'S SEVEN DANGER SIGNALS

- 1 Unusual bleeding or discharge
- 2 A lump or thickening in the breast or elsewhere
- 3 A sore that does not heal
- 4 Change in bowel or bladder habits
- 5 Hoarseness or cough
- 6 Indigestion or difficulty in swallowing
- 7 Change in a wart or mole

If your signal lasts longer than two weeks, go to your doctor to learn if it means cancer

AMERICAN CANCER SOCIETY

Pasikalbėjimas Maikio su Tėvu

— Au didu, Maik!
— Sveikas, sveikas, tėve, kas girdėti?
— Girdėti labai daug. Maiki, ale negalima nieko sužinoti.

— Nesuprantu, ką tėvas nori pasakyti.

— Aš noriu pasakyti, kad mūsų gazetės pavirto gramafonais, ką triūbija ir triūbija apie Sovietų Rusiją, ale niekad nepasako, kas reikalinga. Skaityk jas kaip nori, ale kaip buvai durnas, taip ir pasielieki.

— O ko tėvas norėtum?

— Aš, Maiki, norėčiau, kad nors kartą pasakytų trumpai ir drūtai, koks biesas ta bolševikų Rusija yra ir kad ant to užbaigtų. Kokiams paraliams vis malti ir malti tuos pačius miltus? Aš tau sakau, kad man jau nusibodo klausytis.

— Gali būti, tėve, kad mūsų spauda per daug vietos skiria Rusijai.

— Siur, kad per daug. Man labiau rūpi Amerika, negu Chruščiovo karalystė.

— Aš noriu žinoti, kiek čia plėšikai per dieną išrubavoja bankų, kiek storų, kiek jie nušauna žmonių, kokias suktybes daro politikieriai, kiek jie suvagia skarbavų pinigų ir kodėl jų niekad nesusodina į dželą? Tai vot, Maiki. Ką aš norėčiau žinoti. Tokių žinių nori ir mano gaspadinė, ir Zacirka, ir kiti mano frentai.

— Tai yra labai geri norai, tėve, tačiau yra bėda, kad visiems norams spauda negali įtikti. Ji stengiasi informuoti savo skaitytojus tik svarbesniais klausimais. O Sovietų Rusija yra labai svarbus klausimas, ir daug reikia apie ją žinoti.

— Kodėl tas klausimas toks svarbus, Maiki?

— Jis svarbus dėl to, tėve, kad Rusija šiandien užima labai svarbią vietą mūsų žemėje, kurios paviršius yra skiles, galima sakyti, ir du priešingu pasauliu. Vienam pasauliui vadovauja Amerika, o antram — Sovietų Rusija. Ir tarp tų dviejų pasaulių vyksta šaltas karas, eina varžybos, ginklavimosi lenktynės, ir bet kurią dieną ar naktį gali pradėti kristi atominės bombos. Tėvas turi visa tai suprasti.

— Maiki, aš esu vaikuas žmogus ir tokį biznį supran-

tu geriau už tave. Aš žinau, kad be vainos svietas negali apsieiti, ba taip buvo nuo pat pradžios ir taip bus, kol Gabrielius užtriūbs visiemis stoti ant sūdnos dienos.

— Na, jeigu tėvas viską žinai, tai kam protestuoti, kad laikraščiai rašo apie šaltąjį karą?

— Jes, Maiki, aš daug žinau. Ale ant svieto turi būti parėdkas. Parėdkas reikalingas ir vainai. Tai reiškia, kad turi būti vainos pradžia, turi būti vidurys ir turi būti pabaiga. Valuk to ir žydų pundamentas turi tris kampus, o mūsų Dievo šeimyna turi tris asabas.

— Tėve, čia juk poteriai.

— Maiki, čia ne tik poteriai, ale ir geras parėdkas: viens-du-trys. Be šitokio parėdko, Maiki, tu nei polkos nepasoksi. Nu, tai dabar tau bus aišku, kodėl aš kritikuoju gazetias.

— Aišku, tėve, kaip žirniai su kopūstais. Kitaip pasakius, visai neaišku.

— Okei, Maik, aš galiu tau kitaip išsiroztyt. Pagal tas tris ličbas, ant kurių remiasi kiekvienas parėdkas, išeina tokia rokunda: šaltas karas jau turėjo pradžią, turėjo ilgą vidurį, todėl dabar turėtų būti jau pabaiga. Tai aišku, kaip ant delno.

— Gerai, tėve, šaltas karas turėtų jau baigtis. Bet ką daryti, kad jis nesibaigia?

— Gal nesibaigia dėl to, kad niekas nereikalauja jį baigti?

— O kas turėtų reikalauti ir iš ko reikalauti?

— Čia, Maiki, jau turėtų būti mūsų Tarybos biznis. Ji turėtų nuvažiuoti į Vašingtoną ir pareikalauti, kad būtų pasirašytas su Maskva pakajus.

— Tėve, mūsų Taryba važinėjosi į Washingtoną jau pas keturis prezidentus, o kokia buvo iš to nauda?

— Tai gal nemokėjo pasakyti, kas reikia.

— Mokėti mokėjo, tėve, bet dalykas yra toks, kad Washingtonas neklauso jokių tarybų. Jis elgiasi taip, kaip reikalauja Amerikos tarptautinė politika, o ne taip, kaip mums norėtųsi. Ar aišku?

— Siur, Maiki, kas aišku, tai jau aišku.

LABAI PABRANGO KNYGOS

Anądien peržiūrėjęs Bostono "Herald" naujų knygų recenzijas, savo akimis nenorėjau tikėti, matydamas jų kainas.

Stai, F. Francko parašyta novelė "My Eye is in Love", tik 146 puslapių, o kaina — \$8.95!

Kitos 116 puslapių knygelės apie Massachusetts miestelius kaina \$3.75.

A. J. Lieblingo parašyta je paties raštų apžvalga "The Most of A. J. Liebling", 322 puslapiai, kaina \$5.95.

Seniau tokios apimties veikalukai kainuodavo po 75 c. po \$1.00.

Žydų iliustruota istorija anglų kalba, apimtis nepažymėta, bet kaina — \$30.00.

Kai tik knyga iliustruota, tai jau kaina beveik neprieinama.

Imant šitokių mastu, Keleivio skelbiamoji "Lietuvių išeivija Amerikoje", kuri su įvadu ir dokumentacija turi 514 puslapių, gausiai iliustruota, didelio formato, puošniais paauskuotais apdarais ir kainuoja tik \$5.00, atrodo yra pigiausias veikalas knygų rinkoje.

M.

ZODYNAI

Keleivio administracijoje galite gauti šiuos kiekvienam reikalingus žodynus:

Dabartinės lietuvių kalbos žodynas, redagavo prof. J. Balčikonis ir kt., yra apie 45,000 žodžių, 990 psl., kaina \$12.00

Lietuviškai angliškai žodynas, Vilijaus Peteraicio. II laida, daugiau kaip 30,000 žodžių, 586 psl., kaina \$7.00.

Anglų-lietuvių kalbos žodynas, V. Baravyko, apie 32,000 žodžių, 583 puslapiai, kaina \$6.00.

Anglų-lietuvių kalbos žodynas, V. Baravyko, 368 psl., apie 20,000 žodžių, kaina \$4.00.

Imkit ir skaitykit
ką tik išėjusią
Kipro Bielino
knygą

TEROŲ IR VERGIJOS
IMPERIJA SOVIETŲ
RUSIJA

Joje smulkiai aprašyta bolševikinio teroro sistema, tos vergų stovyklos, kuriose kentėjo ir žuvo mūsų broliai, seserys, giminės ir draugai. Lietuvių kalba tokios knygos dar nebuvo. Kaina \$2.50. Gaunama Keleivio administracijoje.

KAS GI YRA TAS MURKLYS?

Murklys yra neturtingos ūkininkės Daugienės įnamis—apsukrus katinas. Daugienė turi ir daugiausiai visokių inamų—žvirblių, pelių, žiurkių. Ji turi šunį, jos kiemą kasdien lanko ir varna. Našlės Daugienės kieme ir jos mažame ūkelyje vyksta karas, sudaromos kariškos sąjungos, silpni jungiasi prieš stiprius, diplomatai ieško taktininkų, kai kurie gyviai laikosi neutraliai, o stipresnės laimi, nors ir jam tenka priešų dantų ir aštrių snapų paragauti.

Murklys yra rašytojo A. Giedriaus apysaka jauniems skaitytojams. Bet ir suaugę neapsiriks pasiskaitę tos apsakos. Jos kalba graži, pasakojimas sklandus, ir visa apysaka dailininko Viktoro Simankevičiaus gausiai iliustruota. Tai gera dovana Kalėdų proga jauniems gimnazičiams ir pažįstamiems. Apysakos kaina \$1.80 su persiuntimu.

Užsakymus ir pinigų prašom siųsti šiuo adresu:

"KELEIVIS"

636 E. Broadway — : — So. Boston 27, Mass.

Kleofa Jurgelionio jau nebėra

S. MICHELSONAS

Savo laiku mūsų išeivijoje Amerikoje plačiai buvo žinomas Kleofa Jurgelionio vardas. Jis čia reiškėsi spaudoje, scenoje, organizacijoje ir aplamai visame kultūriname išeivijos gyvenime. Tai buvo didelių gabumų asmenybė. Bet šiandien Jurgelionio jau nebėra. Jis mirė Kalifornijoje, Riverside mieste, gruodžio 24 d.

Velionis buvo gimęs 1886 metais Kupiškėje, bet augo Panemunėje. Jo talentingumas pradėjo reikštis jau nuo pat jaunų dienų. Išgijęs pradžios mokslo savo tėviskėje, jis su tėvais išvyko Petrapilį siekti jo aukščiau. Bet tėvai buvo neturtingi, ir Kleofui sunku buvo mokyklą lankyti. Baigęs progimnaziją, kaip Amerikoje "junior high school", jis įstojo gimnazijon, tačiau baigti jos negalėjo, nes reikėjo eiti dirbti.

Bet būdamas aukštų polėkių jaunuolis, jis įsijungė į veiklosios moksleivijos tarpą, teatro mėgėjų būrį, ir pradėjo uoliai dalyvauti vaidinimuose. Buvo didelis teatro entuziastas ir talentingas aktorius. Statant scenoje Puškino dramą "Sykštusis Riteris", Jurgelionis vaidino patį riterį. Vėliau jis buvo ir to teatrininkų būrio režisierium. Antrojojo režisierium buvo Pijus Grigaitis.

1905 metais buvo pastatytas "Mindaugas", kur Jurgelionis vaidino karalių Mindaugą. Kartu su Miku Petrausku jis paruošė scenai ir operetę "Adomas ir Ieva". Veikdamas teatro srity, Jurgelionis kartu studijavo ir lietuvių kalbą.

Prasidėjus revoliucijai, Jurgelionis įsijungė ir į tą sąjudį. Kai parvažiavo Lietuvon, tenai buvo areštutas, bet pasisekė ištrukti ir pabėgti užsienin. Atsidūrė

NAUJIENA

VLADAS NAGIUS-NA-GEVICIUS, jo gyvenimo ir darbų apžvalga, redagavo dr. Baly Matulionis, labai gražiai išleista, daug paveikslų, 374 psl., kaina \$6. Jonas Aistis, POEZIJA. Joje yra šio žymaus poeto visi eilėraščiai, 420 psl., kaina \$6.

Leonard Valiukas, LI-THUANIA LAND OF HEROES, 88 psl. teksto ir 95 psl. paveikslų, kaina \$4.75.

Dr. Kazys Grinys, ATSIMINIMAI IR MINTYS, II tomas, 236 psl., kaina \$5.

Krokuvoje, Lenkijoje, ir tenai įsirašė Jogailos universitetan filologijos (kalbų mokslo) paskaitų klausyti.

Bet negalėjo ilgai studijuoti dėl lėšų stokos. Nors ir gavo kiek paramos iš amerikiečių, bet neilgam jos užteko.

Tuo metu Škotijoje jau buvo nemažas būrelis lietuvių, kurie dirbo Bellshillio apylinkėje anglies kasyklose. Jie sugalvojo įsteigti sau laikraštį ir pasikvietė Jurgelionį to laikraščio redaguoti. Tai buvo nedidelis ir vadinosi "Rankpelnis". Jurgelionis kvietimą priėmė ir nuvyko Škotijon su savo jauna žmona Marija Bernotaityte.

Bet revoliucinės dvasios laikraštis ne visiems mainiams patiko. Apie tai man pasakojo Chicagoj pati Jurgelionienė. Jų spaustuvelė buvo šalia geležinkelio, atokiai nuo kitų namų, nebuvo nei telefono, nei kitokių patogumų. Antrame aukšte buvo jų gyvenamas butas. Vieną naktį pasigirdo lauke triukšmas, ir pro langus pradėjo lėkti akmenys. Angliakasiai bombardavo "Rankpelnio" redaktorių, kam jo laikraštis rašo priešcarą. Policijos arti nebuvo ir, neturint telefono, nebuvo kaip jį prisišaukti. "Sugulėm ant grindų pasieniais, kad akmenim neužmuštų," kalbėjo man velionė Jurgelionienė.

Žinoma, ne visi lietuviai Škotijoje buvo tokie tamšūs. Juk daugelis ir jų pačių buvo nuo caro valdžios pabėgę. Buvo ir socialistų. Pastarieji simpatizavo Jurgelioniams ir jų vedamajam "Rankpelnį" rėmė. Vis dėlto Jurgelioniai jau nenorėjo ilgai tokioj aplinkoj gyventi.

Neturiu žinių, kuriais metais jie atvyko Amerikon. Gana to, kad 1910 metais, kai šliūpas pradėjo Scrantone leisti žurnalą "Laisvąją Mintį", jos bendradarbiai jį pasikvietė V. K. Rackauską ir Kleofą Jurgelionį. Pastarasis padėdavo žurnalą suredaguoti ir surinkti, nes Škotijoje jau buvo to amato pramokęs.

Vėliau Jurgelionis buvo Olseviskio pakviestas Chicago "Lietuvos" redaguoti, o dar vėliau Olseviskis sumanė leisti enciklopediją ir pasikyrė Jurgelionį vyriausiuoju jos redaktoriu. Bet dėl tos enciklopedijos jiedu susipyko ir išsiskyrė.

Po to kurį laiką Jurgelionis redagavo Tananevičiaus "Kataliką" Chicagoje. Į tą laikraštį jis pradėjo talpinti kažkieno surinktą lietuvių tautosaką — liaudies patarles, mįsles ir tt. Tame rinkiny buvo ir tokių dalykų, kuriuos draudžiama Amerikos pastu siuntinėti. Kažkas išvertė keletą "riebesnių" dalykų anglų kalbon ir pasiuntė pasto vyriausybei. "Katalikas" buvo patrauktas teisman ir nubaustas. Rodos, kad dėl to Jurgelionis turėjo skirtis ir su "Kataliku".

Kai Chicagoje socialistinės minties žmonės pradėjo organizuoti savo laikraštį, Jurgelionis prisidėjo prie

ZIEMA

jų. Jis ir vardą tam laikraščiai sugalvojo — "Naujienuos".

Chicagoje jis baigė teisių mokslą, tačiau advokatūros neįpraktikavo: jam rūpėjo kiti dalykai. Jis rašinėjo eilėraščius, išvertė Šekspyro tragediją "Macbethą" ir išleido savo poezijos rinkinį "Glūdi-Liūdi".

Jurgelionio poezija buvo aukštai vertinama ir kitų poetų. Jo kalba lengva ir aiški, mintis visada gyva ir graži, ritmas geras. Stai vienas pavyzdėlis:

Kai mergelės grėbė sieną,
Aš stovėjau pajūry.

Gražios mergos, graži jūra,
Neramu mano širdy...

Kai "Naujienuos" pradėjo eiti dienraščiu, Jurgelionis buvo pakviestas jų administracijai vesti. Ir tas darbas jam gerai sekėsi. Bet kaip tik dėl to kiti laikraščio bendrovės nariai pradėjo jam pavydėti. Prasidėjo nesipratimai. Rodos, kad dėl to jis ir pasitraukė iš "Naujienuos".

Vėliau jis buvo išrinktas SLA organo "Tėvynės" redaktoriu. Tačiau pradėjus jam perdaug kritikuoti Vykdomąją Tarybą, SLA švietimo Komisija nutarė jį pašalinti.

Reikia tačiau pasakyti, kad jo redaguojama "Tėvynė" daugeliui labai patikdavo, nes jis niekam nepataikaudavo; priešingai, savo aštria plunksna visada kai kam įdurdavo.

Jis tikėjosi, kad SLA seimas jį išteisins. Todėl į seimą seimą atvyko apeliuoti. Deja, seimas patvirtino švietimo Komisijos sprendimą, ir Jurgelionis išėjo iš seimo apsiaverkęs.

Ir visas Jurgelionio gyvenimo kelias nebuvo rožėmis klotas. Jo žmona Mariutė žuvo automobilio katastrofoje. Ji buvo baigusi Mintaujos gimnaziją, dirbo "Vilniaus žinių" administracijoje, labai gabi, inteligentiška moteris. Mokėjo keletą kalbų, atvykusi Amerikon dirbo

Imigrantų Globos Sąjungoje ir tenai būdama padėjo ne vienam lietuviui bėdoje. Nuo 1936 metų ji buvo "Naujienuos" administratore ir Moterų skyriaus redaktore. Be to, keletą metų veikė Lietuvių Socialistų Sąjungoje, eidama jos Centro sekretorės ir vertėjos pareigas. Baisi nelaimė ją ištiko 1939 metais, kai važiuojant su kintomis moterimis skersai geležinkelio, traukinys sudaužė jų automobilį.

P.S. Kl. Jurgelionio kūnas sudegintas Kalifornijos krematoriume, o pelenai pasiųsti į Chicagoj Lietuvų tautinėse kapinėse palaidoti.

SUSTOJO SOCIALISTŲ LAIKRAŠTIS

Nuo Naujųjų Metų sustojo New Yorke rusų socialdemokratų leidžiamas žurnalas "Socialističeskij Vestnik", kuris buvo pradėtas leisti Vokietijoje prieš 23 metus. Jo vietoje žadama šiemet išleisti 2 straipsnių rinkinius.

VAKARŲ VOKIETIJOS ŪKINIS ATOSLUGIS

Vakarų Vokietijos šalies ūkis tolydžio kilo. Jos ūkį atstatant, pirmoj eilėj buvo susirūpinta vartotojų pajėgumu. Šis rūpestis tiesioginiai paveikė visos šalies ūkį: padidėjus prekių poreikavimui, kilo ir gamyba. Dabar pastebėtas V. Vokietijos ūkio atoslūgis. Bet nesama būkstavimo, kad tas atoslūgis gali ilgiau užtrukti ir plačiau pasireikšti.

Didieji V. Vokietijos ūkio zinovai ragina nepasiduoti blogoms nuotaiokoms.

Kadangi V. Vokietijos darbininkija iš seno yra apirūpinta socialiniu draudimu nuo įvairių nelaimių ligos, invalidumo, senatvės ir nedarbo atvejais, todėl ir ūkinis atoslūgis beveik nejaučiamas.

Paragink savo pažįstamus išsirašyti Keleivį. Kaina metams \$5.

1964 METŲ KELEIVIO

KALENDORIUS

JAU BAIGIAMAS PARDUOTI

Kaip ir kasmet, kalendoriuje yra svarbių ir įdomių skaitymų, informacijų, eilių, juokų ir patarimų.

Kalendorių galima užsisakyti kartu su Keleivio prenumerata, arba atskirai. Kalendoriaus kaina palieka kaip buvusi — 75 centai.

Kalendoriaus užsakymus ir pinigų prašome siųsti šiuo adresu:

"KELEIVIS"

636 E. Broadway — : — South Boston 27, Mass.

